

movements and uprisings in Byzantium at the end of the fourth and beginning of the fifth centuries, which shook the empire. In addition, let us not forget the invasion of the Ostrogoths, but, nevertheless, all this does not necessarily imply the establishment of the feudal system!

References

1. a) Kravchuk N. V. The Meta- history as a key to comprehension of Human history. Kiev : Stal'. 2022. 132 с.; b) Kravchuk N. V. The birth, rise and fall of the "civilization of the Rossi". Kiev : FS-Center, 2012.
2. The Khazar state and its role in the history of Eastern Europe and the Caucasus : [monograph]. Moscow : Nauka, 1990. 261, [2] p.
3. Sakharov A. N. a) Russia, people, rulers. Moscow : IRI RAN, 2004; b) Diplomacy of Ancient Rus'. Moscow : Mysl, 1980. 383 p.
4. Gogol N. V. Arabesques. Moscow : Molodaya Gvardiya, 1990. 431 p.
5. The World history: in 10 volumes / Ch. ed. Zhukov E. M. Moscow: Gospolitizdat, 1957. Vol. 3. 896 p.
6. Gumilev L. N. a) Ethnogenesis and the biosphere of the Earth. Moscow : Iris-press, 2004. 557 p.; b) From the Rus' to Russia. Quest for a fictional kingdom. Moscow : AST, 2002. 839 p.
7. Essays on the history of Russia / ed. Academie RAS in Ukr. Kyiv : Nika-Center, 2007.
8. From pre-class societies to early class societies : [coll. of articles] / Rybakov B. A. [retd. ed.]. Moscow : Nauka, 1987. 242 p.
9. Sedov V. V. The Old Rus'sian nationality: historical and archaeological research. Moscow : Languages of Russian Culture, 1999. 316 p.
10. Danilevsky N. Ya. Russia and Europe. Moscow : Book, 1991. 577 p.
11. Essays on the history of Ukraine / [P. P. Tolochko, N. F. Kotlyar, A. I. Oleinikov and others]; under the municipality ed. P. P. Tolochko. Kyiv: Kievskaya Rus, 2010. 480 p.

(Далі буде)

Надійшла до редакції 4.02.2025

ЗА РУБЕЖЕМ

[https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.6\(347\).45-51](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.6(347).45-51)

УДК 364:07]:314.151.3-054.73(=161.2:437.6)](045)

Вікторія Маркова,

докторка наук із соціальних комунікацій,
професорка кафедри культурології
та медіакомунікацій ХДАК
vicmark777@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0005-9574-6247>

Олександр Суховій,

кандидат філософських наук, доцент,
старший викладач кафедри культурології
та мистецьких дисциплін ХГПА
mirusifter@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-7086-8575>

Соціально-гуманітарні аспекти інформаційної допомоги українським біженцям у Словаччині

У статті досліджено систему інформаційної допомоги українським біженцям у Словаччині у вирішенні питань соціально-гуманітарного характеру, яка охоплює діяльність державних структур, комерційних установ, міжнародних і громадських організацій, медіа та соціальних мереж. Розглянуто особливості роботи з надання інформаційної допомоги в офлайн- та онлайн-режимах. Увагу зосереджено на різноманітних інформаційних ресурсах організацій та їх ролі у розв'язанні соціальних і гуманітарних проблем українських біженців.

Констатовано, що інформаційні ресурси організацій і медіа пропонують достовірні відомості, здобуті з офіційних чи перевірених джерел, але, як свідчить дослідження, українські біженці у Словаччині, як і в інших країнах, у пошуку інформації соціально-гуманітарного характеру віддають перевагу соціальним мережам.

Моніторинг соціальних мереж продемонстрував, що найпопулярнішими платформами є Telegram і Facebook, в інформаційному просторі яких функціонують численні групи, канали, чати, що дають українцям змогу долучитися до інформаційної взаємодопомоги.

Зроблено висновок, що інформаційна допомога здійснювалася диверсифіковано, в режимі офлайн (особисті та групові консультації, семінари, зустрічі, брошури, плакати) та онлайн (онлайн-зустрічі, онлайн-консультації, сайти організацій, медіаресурси, соціальні мережі) й охоплювала майже весь спектр соціально-гуманітарних проблем.

Ключові слова: інформаційна допомога; інформаційні ресурси; медіаресурси; українці в Словаччині; соціальні мережі

Постановка проблеми. За даними Євро-стату, станом на 31 грудня 2024 р., майже 4,3 млн громадян України отримали статус тимчасового захисту в ЄС, що діє до березня 2026 р. [13]. Найбільша кількість українських біженців знайшла прихисток у Німеччині, Польщі та Чехії. У Словаччині перебуває 131 525 українців зі статусом тимчасового захисту [13]. Згідно з даними Міністерства внутрішніх справ Словаччини, всього в країні налічується 197,5 тис. українців із різними статусами; окрім того, українці становлять найчисленнішу групу іноземців [12].

Слід зазначити, що до початку воєнних дій українці на території Словаччини були автохтонною частиною населення, яке компактно проживало в майже 300 селах навколо м. Пряшева. Станом на 1 січня 2021 р. їх налічувалося приблизно 9,5 тис. осіб, що становило менш ніж 0,2% загальної кількості населення країни; також 56 480 українців мали статус тривалого та тимчасового дозволу на проживання [11].

Тож очевидно, що з початком бойових дій на території України велика кількість людей, рятуєчись від війни, перетнула словацький кордон у рекордно короткий термін. Здебільшого це були жінки з дітьми, які потребували негайної допомоги у розв'язанні питань гуманітарного та соціального характеру, що було б неможливо без чітко налагодженої інформаційної підтримки.

Аналіз досліджень і публікацій. Тема українських біженців за кордоном становила предмет численних досліджень у найрізноманітніших галузях знань. Її висвітлювали у правовому (Н. Литвин, К. Левандовські, М. Кимчук та ін.), соціально-економічному (Т. Тюріна, О. Бервено, Н. Тілікіна), педагогічному (О. Козьменко, А. Дуля, К. Мочалова), психологічному (В. Келлер, О. Кокорев, Г. Ятвецька, Т. Кривошея) та інших аспектах.

Не менш важливими є питання, пов'язані з інформаційним забезпеченням українських біженців. Системне дослідження процесу їх адаптації до умов життя у країнах перебування як поліструктурної багаторівневої мережі соціальних комунікацій здійснив С. Кулицький [9]. Інформаційні ресурси підтримки біженців у світі проаналізувала й класифікувала за різними ознаками С. Закірова [6]. У статті А. Башук здійснено

огляд, класифікацію та аналіз діяльності польських вебресурсів, основний контент яких спрямовано на інформаційну підтримку українців [1]. Щодо безпосередньо Словаччини, то слід виокремити публікації М. Казьмирчук [7; 8], присвячені ролі комунікаційних технологій, зокрема соціальних мереж, у процесах адаптації українських біженців. Основними методами дослідження були анкетування, інтерв'ювання, аналіз статистичних матеріалів і контенту соціальних мереж. Дослідниця дійшла висновку, що комунікаційні технології відіграють одну з найважливіших ролей в адаптації українських біженців у нових умовах. Попри ретельний аналіз ресурсів соціальних мереж, спрямованих на допомогу українцям у Словаччині, вважаємо, що інформаційна допомога є дещо ширшим поняттям, яке, безумовно, охоплює ресурси соціальних мереж, але ними не обмежується. Вважаємо за доцільне розглянути інформаційну допомогу біженцям у Словаччині в ширшому контексті.

Слід зазначити, що впродовж трьох років проведено багато ґрунтовних досліджень, пов'язаних із проблемами українських біженців, ініційованих вітчизняними й закордонними організаціями. Поміж них варте уваги "Дослідження становища вимушених мігрантів з України за кордоном і їхніх планів щодо повернення в Україну", проведене в межах проєкту "Громадянське суспільство для післявоєнного відновлення України та готовності до ЄС", що реалізується за підтримки ЄС [4]. Цінну статистичну інформацію містить дослідження Центру економічної стратегії "Біженці з України: хто вони, скільки їх та як їх повернути" [2]. На проблемах соціального й гуманітарного характеру, з якими стикаються вимушені мігранти, зосереджено дослідження БО HIAS і БФ "Право на захист" "Вони сказали, що нічим не можуть мені допомогти...: Труднощі, з якими стикаються шукачі захисту та біженці, які тікають від війни з України до ЄС" [3]. Однією з основних у дослідженні визначено проблему доступу до інформації. Важливі питання, пов'язані з інформаційною допомогою біженцям, порушено в дослідженні соціологічної групи "Рейтинг" на замовлення ВГО "Громадянська мережа "Опора" за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) "Медіаспо-

живання та громадсько-політична активність українців за кордоном" [10].

Водночас зазначені дослідження є джерелом здебільшого узагальнювальної інформації щодо українських біженців і не містять окремої статистики по Словаччині.

Мета статті — проаналізувати та систематизувати відомості щодо інформаційної допомоги українським біженцям у Словаччині як засобу розв'язання соціально-гуманітарних питань.

Виклад основного матеріалу дослідження. За результатами дослідження [4], перші кроки в іншій країні респонденти описують "у контексті пережитого шоку від масштабів і наслідків війни в Україні, подекуди тривалого та виснажливого шляху за кордон, перших адаптаційних труднощів і дезорієнтації за кордоном" [4, с. 82]. Розв'язання поточних проблем соціально-гуманітарного характеру, з якими стикаються українці в іншій державі, було б неможливим без всеосяжної інформаційної підтримки. Доступність інформації є потужним превентивним засобом захисту біженців, що допомагає уникнути складних ситуацій та надати алгоритм подальших дій.

З початком воєнних дій на території України на офіційній сторінці державного управління Словацької Республіки (<https://ua.gov.sk/>) було розміщено повідомлення для українців, які обрали цю країну для тимчасового притулку. Інформацію щодо підтримки у вирішенні соціально-гуманітарних питань на своїх сайтах розмістили державні, комерційні та громадські організації. Наприклад, сайт Братислави має рубрику "Братислава для України" (<https://bratislava.sk/братислава-для-україни>). Страхова компанія "Довіра" створила сайт "Інформація для українців", які через війну опинилися у Словаччині, а також для тих, хто потребує відомостей щодо медичного обслуговування та страхування (<https://www.dovera.sk/ukrajina-ua>). Міністерство транспорту і будівництва Словацької Республіки створило сайт для допомоги українським біженцям у пошуку квартири чи будинку (<https://pomocpreukrajinu.sk/>).

Варто зауважити, що одні з найперших заходів щодо інформаційної підтримки біженців у Словаччині було здійснено ще в місцях перетину кордону, де терміново розмістили інформаційні плакати, розгорнули пункти допомоги, в яких працювали представники різних організацій і волонтери. Пункти допомоги діяли також і на вокзалах міст.

Наступним кроком стало відкриття центрів допомоги у великих містах Словаччини. Зокрема,

у Братиславі запрацював потужний центр допомоги, в якому біженці з України могли в одному місці дістати потрібну інформацію, подати документи для отримання тимчасового захисту, оформити матеріальну допомогу чи житло, скористатися консультацією юристів, одержати психосоціальну й медичну допомогу. Згодом було організовано курси з вивчення мови, надання консультаційної допомоги з працевлаштування. Загалом центр надавав допомогу майже 2500 особам на день. Нині він має Telegram-канал із 3872 підписниками, в якому публікує інформацію для українських біженців.

Отже, завдяки плідній співпраці державних, приватних і громадських організацій у Братиславі було створено системне підґрунтя для довгострокового надання якісних інформаційних послуг українським біженцям.

Важливим джерелом інформації в онлайн-режимі став вебсайт Help (<https://help.unhcr.org/slovakia/uk/>), яким керує Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН). Шукачі притулку можуть знайти інформацію щодо прав, обов'язків і послуг, доступних їм у Словаччині. Сайт містить такі рубрики: "Про УВКБ ООН", "Притулок у Словаччині", "Прибуття з України", "Поради щодо безпеки", "Інформація для дітей", "Грошова допомога", "Допомога та послуги", "Освіта", "Житло", "Проживання у Словаччині", "Переміщення", "Безпека в онлайн-просторі — путівник із захисту в інтернеті", "Повідомлення про неправомірні дії", "Корисні посилання", "Відгуки та скарги", "Контакти УВКБ ООН". Ресурс також публікує актуальні новини, що стосуються життя біженців. Інтерфейс сайту зручний, кожна рубрика має підрубрики, які всебічно висвітлюють питання щодо побуту, дозвілля, навчання біженців; інформацію постійно оновлюють. Окрім того, УВКБ ООН також має Telegram-канал із 11 475 підписниками, де регулярно розміщує актуальну для біженців інформацію.

Суттєву підтримку в розв'язанні соціальних і гуманітарних питань надає Міграційний інформаційний центр (МІЦ), який є консультативним центром Міжнародної організації з міграції (МОМ) у Словацькій Республіці. Його головною метою є допомога в інтеграції у Словаччині громадян із країн, що не входять до складу ЄС. МІЦ є першим та єдиним інформаційним центром у Словаччині, який від 2006 р. надає комплексні послуги для іноземців в одному місці. МІЦ супроводжує громадян інших країн, які прибувають до Словаччини, від перших кроків у

новій країні: організовує курси словацької мови; підтримує у здобутті освіти, підвищенні кваліфікації чи перепідготовці; пропонує фінансову допомогу для компенсації вартості курсів перепідготовки чи додаткової освіти; надає безоплатні юридичні, соціальні й професійні консультації, а також консультації з працевлаштування разом із допомогою в пошуку роботи; проводить курси соціальної та культурної орієнтації, що охоплюють інформацію про різноманітні аспекти життя в Словаччині. Центр має зручний сайт (<https://www.mic.iom.sk>), на якому інформацію структуровано за рубриками, що висвітлюють соціальні проблеми, питання проживання, родини, громадянства, роботи, бізнесу. Для українських біженців на головній сторінці розміщено докладну інформацію загального характеру та поради щодо працевлаштування.

Серед організацій, які надають інформаційну підтримку українським біженцям, варто виокремити БО Mareena (<https://mareena.sk/>), яка у 2022 р. у співпраці з Лігою за людські права та за підтримки Міжнародного комітету порятунку (International Rescue Committee, IRC) створила вебсайт Ukraineslovakia.sk. Проєкт виконує на-самперед адаптаційну функцію та пропонує регулярно оновлювану інформацію з перевірених джерел про умови в'їзду та проживання в Словаччині для українців, які полишили домівки через війну. Ресурс покликаний спростити доступ до інформації, яка допомагає біженцям приймати оптимальні рішення, убезпечитися від ризиків, пов'язаних із міграцією та перебуванням у новій країні. Адміністратори сайту постійно перевіряють різноманітні відомості щодо перебування у Словаччині, відстежують та оприлюднюють законодавчі зміни. Теми зазвичай обирають на основі пропозицій читачів і потреб біженців, виявлених під час польових та онлайн-опитувань. Наразі розробники ресурсу зосереджують увагу на найважливіших проблемних ситуаціях у житті українських біженців та пропонують їм послуги інших організацій, культурних і громадських центрів, що надають юридичну й матеріальну допомогу, психологічну підтримку, допомагають організувати навчання, дозволяють тощо.

Одним із перших інформаційну допомогу українським біженцям надавало неурядове об'єднання #KtoPomôžeUkraine (https://ktopomozeukrajine.sk/?fbclid=IwAR3lyzmuTcOQga7rB6oEYqlyfeI4JtCUrtTksA_pVNkxZJvKbxu75m6gIac). Організація оперативно видала друкований довідник "Вітаємо в

Словаччині", який містив вичерпну на той момент інформацію щодо розв'язання проблем соціально-гуманітарного характеру.

Отже, інформаційна допомога українським біженцям у Словаччині з боку державних і громадських організацій здійснюється і в офлайн-, і в онлайн-режимі.

Важливим інформаційним джерелом є медіаресурси. Як приклад наведемо заснований 2022 р. у співпраці з газетою *The Slovak Spectator*¹ та за підтримки UNICEF for every child проєкт "Новини зі Словаччини" (<https://novyny.sme.sk/>). Серія подкастів та інших матеріалів проєкту також виходить за участі Міжнародного інституту преси (IPI), UNESCO в межах програми "Підтримка українських біженців через ЗМІ", яку фінансує уряд Японії. Україномовний медіаресурс функціонує як окремий сайт із рубриками: "Новини", "Коментарі", "Культура і туризм", "Життя в Словаччині", "Здоров'я", "Спорт". Проєкт покликаний інформувати українців, які проживають у Словаччині, з питань політики, бізнесу, культури та надавати рекомендації щодо розв'язання практичних питань.

Водночас, попри достатню кількість інформаційних і медіаресурсів, які пропонують перевірену інформацію з офіційних чи надійних джерел, дослідження свідчать, що під час пошуку інформації соціально-гуманітарного характеру українські біженці віддають перевагу соціальним мережам. За результатами опитування, проведеного соціологічною групою "Рейтинг" на замовлення ВГО "Громадянська мережа "Опора", найпопулярнішим джерелом інформації в усіх семи країнах — учасниках дослідження, виявився Telegram: найбільше ним користуються в Іспанії (92% респондентів), найменше — у Чехії (85%). Найпопулярнішою соцмережею для отримання новин став Facebook (43%) [10]. Опитування не проводили на території Словаччини, але, за результатами дослідження М. Казьмирчук [7; 8], соцмережі також є найпопулярнішим ресурсом для вирішення питань соціально-гуманітарного характеру серед українців у цій країні. Перші позиції посідають Telegram і Facebook.

Моніторинг соціальних мереж свідчить, що у Facebook наявна велика кількість різноманітних груп, які надають інформаційну підтримку українським біженцям. Одні з них функціонували

¹ The Slovak Spectator є газетою та новинним вебсайтом, що публікує словацькі новини англійською мовою від 1995 р. Після початку воєнних дій на території України журналісти видання почали перекладати українською щоденні англomовні дайджести.

у Словаччині до війни та були створені українцями з тимчасовим і постійним дозволом перебування, інші виникли у відповідь на значний попит на інформацію у біженців з України через повномасштабне вторгнення РФ. У будь-якому разі ці ресурси є інформаційно-комунікативним простором, що допомагає людям розв'язувати проблеми соціально-гуманітарного характеру. За назвою та інформацією, уміщеною в шапці профілю, групи умовно можна поділити на ресурси загального характеру, в яких висвітлюють загальні питання ("Українці в Словаччині", "Українці в Братиславі", "Життя в Словаччині" тощо), та спеціалізовані, створені для комунікації з конкретних проблем ("Житло для біженців в Словаччині", "Послуги для біженців в Словаччині", "Робота в Словаччині").

Перевагою Facebook-комунікації є те, що в більшості груп встановлено чіткі правила спільноти, найголовніше з яких — заборона мови ворожнечі та цькування. Контент цих ресурсів здебільшого становлять оголошення, пропозиції, запитання чи опис певної проблеми. Поширеним є дублювання контенту в різних групах, а також у назвах, що іноді ускладнює ідентифікацію спільноти. Водночас зауважимо, що групи в Facebook є доволі численними (станом на початок березня 2025 р.):

- "Українці в Братиславі" — 62 391 підписник;
- "Житло для біженців у Словаччині" — 56 375;
- "Українці в Словаччині" — 52 929;
- "Українська спільнота. Братислава. Робота в Братиславі, робота в Словаччині" — 46 050;
- "Робота в Словаччині" — 32 784;
- "Послуги від біженців в Словаччині" — 30 689.

Telegram пропонує більш диференційовані, у порівнянні з Facebook, можливості організації інформаційного простору, адже дає змогу створювати окремо канали для оприлюднення повідомлень ("Наші в Словаччині", "Українці в Словаччині / НумоСпільнота", "Робота в Словаччині") і чати для спілкування ("Братислава Словаччина", "Словаччина", "Житло та робота в Словаччині", "Словаччина. Оголошення. Спілкування. Допомога"). У чатах є можливість закріпити повідомлення з корисною й актуальною інформацією. Водночас кількість підписників і на каналах, і в чатах суттєво поступається Facebook та не перевищує 15 тис. осіб, у більшості — 7—8 тис. Як і групи у Facebook, канали й чати в Telegram мають загальну чи спеціалізовану спрямованість.

Серед найпотужніших Telegram-каналів загальної спрямованості виокремимо новинний "Наші в Словаччині", що має 12 727 підписників і позиціонує себе як найбільший інформаційний ресурс для українців. Канал також має чат, але він неактивний, і бота, через якого можна запропонувати новину. Аналіз новинних повідомлень каналу свідчить, що більшість із них створено з порушенням журналістських стандартів — без посилання на джерела. Канал публікує новини, що стосуються України й Словаччини, українців у Словаччині, інформацію щодо подолання проблем соціально-гуманітарного характеру.

Згідно з опитуванням українських біженців та осіб, які шукають тимчасовий притулок за кордоном, проведеним ГО "Інститут молоді", перше місце серед труднощів, з якими стикаються біженці, посідає мова (42,4%) [5]. Тож не випадково набули популярності канали, спрямовані на допомогу в її вивченні. Серед них виокремимо студентський проєкт, орієнтований на об'єднання українців, які вивчають словацьку мову "Hack Slovak. Фільми, книги, музика і т. д. словацькою", що має 14 925 підписників.

Друге місце, згідно з результатами проведеного дослідження, посідає питання працевлаштування (27,9%) [5]. На його вирішення спрямовано контент каналу "Робота в Словаччині" (7349 підписників), що систематично публікує перевірені вакансії.

Чати дають змогу розв'язувати проблеми завдяки міжособистому спілкуванню, враховуючи досвід інших учасників, що зумовлює популярність цих ресурсів. Аналіз поведінки користувачів чатів свідчить, що вони радше запитують поради в інших користувачів, аніж шукатимуть інформацію самостійно.

М. Казьмирчук на основі аналізу контенту соціальних мереж окреслила коло питань, якими насамперед цікавляться українські біженці: перебування та права за кордоном, медичне обслуговування й питання здоров'я, працевлаштування, життя українців у Словаччині, пошук житла, освіта, курси словацької мови, виплати чи соціальні програми для біженців, комунікації, пошук послуг тощо [7, с. 153—154].

Мовами спілкування у чатах є українська та російська; спроби цькування за мову адміністратор чату або групи рішуче припиняє.

Популярність соціальних мереж серед українських біженців у Словаччині є свідченням високого ступеня самоорганізації й інформаційної взаємодопомоги в розв'язанні проблем соціального та гуманітарного характеру.

Висновки. За результатами дослідження можна констатувати, що з перших днів воєнних дій на території України у Словаччині було сформовано систему інформаційної допомоги українським біженцям для вирішення питань соціально-гуманітарного характеру, яка охоплювала державні й приватні установи, міжнародні та громадські організації, медіа й соціальні мережі. Інформаційна допомога здійснювалася диверсифіковано в режимі офлайн (особисті й групові консультації, семінари, зустрічі, бро-

шури, плакати) та онлайн (онлайн-зустрічі, онлайн-консультації, сайти організацій, медіаресурси, соціальні мережі) і повністю охоплювала широкий спектр соціально-гуманітарних проблем. Популярність серед українських біженців груп у соціальних мережах є свідченням високого рівня самоорганізації й взаємодопомоги у розв'язанні соціально-гуманітарних питань.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні поведінки українських біженців у споживанні інформації.

Список бібліографічних посилань

1. Башук А. Інформаційне забезпечення вимушених українських мігрантів і біженців на території Республіки Польщі (на прикладі діяльності вебресурсів у 2022—2024 pp.). *Communications and communicative technologies*. 2024. Вип. 24. С. 179—187. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cctech_2024_24_21.
2. Біженці з України: хто вони, скільки їх та як їх повернути: Фінальний звіт. 2023. URL: <https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2023/09/bizhenczi-z-ukra%D1%97ni.-finalnij-zvit.pdf>.
3. Вони сказали, що нічим не можуть мені допомогти...: Труднощі, з якими стикаються шукачі захисту та біженці, які тікають від війни з України до ЄС. URL: <https://hias.org/wp-content/uploads/EU-report-NUASR-UA-web-24.01.pdf>.
4. Дослідження становища вимушених мігрантів з України за кордоном і їхніх планів щодо повернення в Україну: Звіт за результатами дослідження. URL: <https://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2024/04/lab-migrant-work-3.pdf>.
5. Життя українців за кордоном внаслідок повномасштабного вторгнення РФ на територію України: За результатами онлайн опитування користувачів соціальних груп FB та Telegram-каналів, а також контент-аналізу джерел, розрахованих на допомогу українцям за кордоном / ГО "Інститут молоді". 5—17 квітня 2022 року. URL: https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Molodizhna_polityka/2023/Socdoslidjenja/rezultati-opituvannya-ukrainskikh-bizhentsiv-2022-institut-molodi.pdf.
6. Закірова С. Українські біженці від війни: аналіз інформаційних ресурсів підтримки. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2023. Вип. 67. С. 54—81. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2023_67_6.
7. Казьмирчук М. Г. Вплив комунікаційних технологій на процес адаптації українських біженців у Словаччині. *Етнічна історія народів Європи*. 2024. Вип. 72. С. 148—157. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eine_2024_72_19.
8. Казьмирчук М. Підтримка українських біженців українською громадою Словаччини засобами соціальних мереж. *Старожитності Лукомор'я*. 2024. Вип. 5. С. 142—150. DOI: <https://doi.org/10.33782/2708-4116.2024.5.297>.
9. Кулицький С. Адаптація українських біженців за кордоном до умов країн перебування як поліструктурна багаторівнева система соціальних комунікацій. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2024. Вип. 70. С. 100—118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2024_70_9.
10. Медіаспоживання та громадсько-політична активність українців за кордоном. URL: <https://www.oporua.org/viyna/doslidzhennia-mediaspozhyvannia-ta-gromadsko-politichn-aktivnist-ukrayintsiv-za-kordonom-24756>.
11. Українська національна меншина в Словаччині. Посольство України в Словацькій Республіці. URL: <https://slovakia.mfa.gov.ua/spolupraca/kulturno-humanitarna>.
12. Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie cudzincov na Slovensku. URL: <https://www.minv.sk/?rok=2024-2>.
13. 4.3 million under temporary protection in December 2024. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/w/ddn-20250210-1>.

Victoria Markova,

Doctor of Social Communications,
Professor of the Department of Cultural Studies
and Media Communications KhSAC

Oleksandr Sukhovii,

PhD of Philosophy, Associate Professor,
Senior Lecturer of the Department of Cultural Studies
and Artistic Disciplines KhHPA

Social and humanitarian aspects of information assistance to Ukrainian refugees in Slovakia

The article examines the system of information assistance to Ukrainian refugees in Slovakia in solving issues of a socio-humanitarian nature, which is represented by the activities of state structures, commercial institutions,

international and public organisations, media and social networks. Their activities in providing information assistance both offline and online are considered. Particular attention is focused on various information resources of organisations and their role in solving problems of a social and humanitarian nature of Ukrainian refugees.

It is noted that the information resources of organisations and media offer verified information obtained from official or reliable sources, but, as studies show, Ukrainian refugees in Slovakia, as in other countries, prefer social networks to obtain information of a socio-humanitarian nature.

Monitoring of social networks has shown that the most popular are Telegram and Facebook, in the information space of which numerous groups, channels, chat rooms operate, thanks to which Ukrainians provide informational mutual assistance.

It was concluded that information assistance was carried out in a diversified manner, both offline (personal and group consultations, seminars, meetings, brochures, posters) and online (online meetings, online consultations, websites of organizations, media resources, social networks), and fully covered the entire spectrum of socio-humanitarian problems.

Keywords: information assistance; information resources; media resources; Ukrainians in Slovakia; social networks

References

1. Bashuk A. (2024). Informatsiine zabezpechennia vymushenykh ukrainskykh mihrantiv i bizhentsiv na terytorii Respubliki Polshchi (na prykladi diialnosti vebresursiv u 2022—2024 rr.). *Communications and communicative technologie*, 24, pp. 179—187. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cctech_2024_24_21.
2. Bizhentsi z Ukrainy: khto vony, skilky yikh ta yak yikh povernuty: Finalnyi zvit. (2023). Available at: <https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2023/09/bizhenczi-z-ukra%D1%97ni.-finalnij-zvit.pdf>.
3. Vony skazaly, shcho nichym ne mozhut meni dopomohty...: Trudnoshchi, z yakymy stykaiutsia shukachi zakhystu ta bizhentsi, yaki tikaiut vid viiny z Ukrainy do YeS. (n. d.). Available at: <https://hias.org/wp-content/uploads/EU-report-NUASR-UA-web-24.01.pdf>.
4. Doslidzhennia stanovyscha vymushenykh mihrantiv z Ukrainy za kordonom i yikhnikh planiv shchodo povernennia v Ukrainu: Zvit za rezultatsy doslidzhennia. (n. d.). Available at: <https://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2024/04/lab-migrant-work-3.pdf>.
5. Zhyttia ukraintsiv za kordonom vnaslidok povnomasshtabnoho vtorhnennia RF na terytorii Ukrainy: Za rezultatsy onlain opytuvannia korystuvachiv sotsialnykh hrup FB ta Telegram-kanaliv, a takozh kontent-analizu dzherel, rozrakhovanykh na dopomohu ukraintsiam za kordonom. (n. d.). Available at: https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Molodizhna_polityka/2023/Socdoslidjenja/rezultati-opituvannya-ukrainskikh-bizhentsiv-2022-institut-molodi.pdf.
6. Zakirova S. (2023). Ukrainski bizhentsi vid viiny: analiz informatsiinykh resursiv pidtrymky. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho*, 67, pp. 54—81. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2023_67_6.
7. Kazmyrchuk M. H. (2024). Vplyv komunikatsiinykh tekhnolohii na protses adaptatsii ukrainskykh bizhentsiv u Slovachchyni. *Etnichna istoriia narodiv Yevropy*, 72, pp. 148—157. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eine_2024_72_19.
8. Kazmyrchuk M. (2024). Pidtrymka ukrainskykh bizhentsiv ukrainskoiu hromadoiu Slovachchyny zasobamy sotsialnykh merezh. *Starozhytnosti Lukomoria*, 5, pp. 142—150. doi: <https://doi.org/10.33782/2708-4116.2024.5.297>.
9. Kulytskyi S. (2024). Adaptatsiia ukrainskykh bizhentsiv za kordonom do umov krain perebuvannia yak polistrukturna bahatorivneva systema sotsialnykh komunikatsii. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho*, 70, pp. 100—118. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2024_70_9.
10. Mediaspozhyvannia ta hromadsko-politychna aktyvnist ukraintsiv za kordonom. (n. d.). Available at: <https://www.oporaua.org/viyna/doslidzhennia-mediaspozhyvannia-ta-gromadsko-politichn-aktivnist-ukrayintsiv-za-kordonom-24756>.
11. *Ukrainska natsionalna menshyna v Slovachchyni*. (n. d.). *Posolstvo Ukrainy v Slovatskii Respublitsi*. Available at: <https://slovakia.mfa.gov.ua/spolupraca/kulturno-humanitarna>.
12. *Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie cudzincov na Slovensku*. (n. d.). Available at: <https://www.minv.sk/?rok-2024-2>.
13. 4.3 million under temporary protection in December 2024. (n. d.). Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/w/ddn-20250210-1>.

Надійшла до редакції 17.03.2025